

HaGeZe

GLASILO HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA

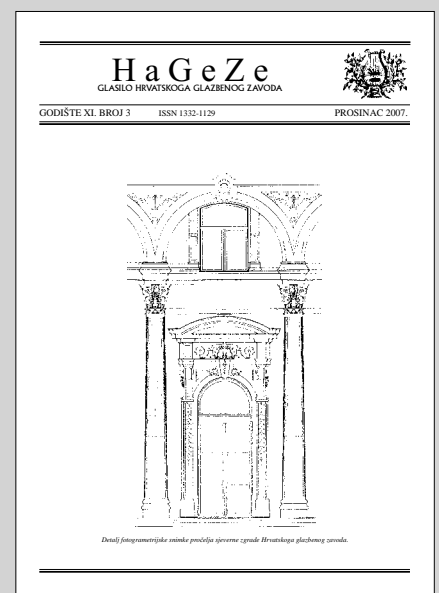

GODIŠTE XV. BROJ 9

ISSN 1332-1129

LIPANJ 2012.

NA KRAJU PETNAESTOG GODIŠTA HaGeZe-a

U *HaGeZe*-u često donosimo osvrte na prošlost. Pa zašto onda ne i na vlastitu, *HaGeZe*-ovsku, nakon jubilarnih 15 godina izlaženja? A i sam početak našega glasila oslanjao se na slavnu prošlost, uz uvodne riječi tadašnjeg predsjednika Andre Mohorovičića i citat iz statuta HGZ-a što ga je 1852. sastavio Vatroslav Lisinski: "Ako dopuste sriedstva društva izdavati će svake godine jedan Almanak, kojim bi se članovi i občinstvo uz ugodnu, no ipak na pospiješnje društvene svrhe smierajuću zabavu ubavieštjivali o poslovanju i napredovanju društva." Tako se je HGZ 1997. godine upustio u nešto novo: nakon nekoliko objavljenih knjiga o glazbi i velikog broja notnih izdanja pokrenuo je i mjesečnik.

Prije svega smo željeli članovima i široj glazbenoj javnosti pregledno dati podatke o mjesečnom rasporedu koncerata u HGZ-u. No kako su naše djelatnosti mnogo šire od iznajmljivanja koncertne dvorane, glasnik je pratio rad naših ansambala, najavljivao koncerte i izložbe, donosio priče iz knjižnice i arhiva, upoznao čitatelje s izdavačkim pothvatima. I još mnogo toga u protekla 133 broja, na 532 stranice.

Uredništvo *HaGeZe*-a nije se mnogo mijenjalo: 1997-2005: Marcel Bačić, Nada Bezić, Jana Korenić-Sušec 2005-2008: Eva Sedak, Nada Bezić, Jana Korenić-Sušec 2008: Eva Sedak, Nada Bezić, tehnička priprema: Jelena Gladović 2009-2011: Eva Sedak, Nada Bezić, Maja Milošević.

Naslovnice su zaokupljale pozornost čitatelja ponekad i zbog ljupkog kiča starinskih nota iz naše knjižnice, a među najoriginalnijima je ona sa crtežom vodenog žiga ("divlji čovjek s toljagom", vidi ovu naslovnicu) preuzetim s notnog papira iz Mozartova doba. Likovni je urednik od prvoga broja Marcel Bačić.

Računalni slog i skrb oko tiska od početka je obavljao Ranko Horetzky, a od 2007. godine to radi Franjo Kiš iz ArTresor naklade.

HaGeZe

GLASILO HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA

GODIŠTE XIV. BROJ 9
ISSN 1332-1129
LIPANJ 2011.

FRANZ LISZT – UZ 200. GODIŠNJICU ROĐENJA POČASNOG ČLANA HGZ-a

»Doista čudi da znan, rekao bih gotovo prečudan dio muzičara ne uspijeva prihvatiti muziku Franza Liszta, unatoč njezinoj novosti i veličini. Vjerojatno je jedan od uzroka Lisztova prenaprijetna mnogostranost i prijenosivost podjednako za tanalno i senzualno.

U mladosti je upoznao lute običaje tadašnjih umjetnika kičaša – preprijavao je i popravljao, majstorska je djela, kojih se nije trebao baciti, prevarao u brižljivoj komade. Već je tada bio pod utjecajem običaja Beethovenovih mekih. Chopinovog sentimentalizma i, osobito, talijanskih salbana. Njihovi tragovi svako malo izbijaju iz njegovih djela dajući im prenas trivijalno.

Svakl skladatelj, pa i onaj najveći, polazi od već postojećeg, istovodnog ili srodnog. Pri tome inovator postupno osvaja tako nove pozicije da se još jedva moguće prisjetiti polazišta. Onaj drugi – veliki kompozitor – stvarno prije njegova vremena, prebacio se do tada nepoznato, nezamislivo polje. Liszt, međutim, nije polazio od istovodnog, nije stapao različite, međusobno slične elemente, nego se prepustio utjecaju nagromadjenih elemenata, takih koje se činilo nemoguće objediniti. Promotivno pobliže to utjecaje. Od suvremenika se najviše osjeća Chopinov, osobito u nekim klavirskim djelima. Tragove talijanskog belkanta s početka prošlog stoljeća nalazimo gotovo u svakom djelu.

O tome koliko se Liszt prepustao utjecaju mađarske takozvane ciganske muzike nije potrebno ni govoriti. Tu su, nadalje, talijanska puka glazba, španjolski folklor i gregorijanski Lisztov odnos prema Wagneru, međutim, nije po sebi jednostavno objašniti. Nema sumnje da Wagner pona toga duguje Lisztu, s druge strane nam se čini da u nekim kasnijim Lisztovim djelima, poput posljednje simfonijske pjesme, prepoznajemo utjecaj Wagnera.

Kada je riječ o onome što je u Lisztovoj muzici novo, mogli bismo se osloniti na niz uspjehih harmonijskih obrata, modalitivnih skretanja, suprotstavljena ekstremnim tonalitetima i slične detalje. Međutim od njih je važnije apolarno novo mišljenje sadržaja kakvo, primjerice, nalazimo u sonati za klavir III u Fausu simfoniji.

Jednom sam prilikom napisao kako mislim da je Lisztovo značenje za daljnji razvoj muzike veće od Wagnerova. I danas ostajem pri toj tvrdnji. Time ne želim reći da je Liszt već skladao od Wagnera, ali njegova su djela za nove narataje bila poticajna. Pri tome nas veliki broj Wagnerovih epigona ne bi trebao navesti na pogrešne zaključke. Wagner je svoje zadnje spomene u potpunosti i u svakom detalju do savršenstva te ga je moguće samo rapski oponašati. Od njega ne valja očekivati poticaj za daljnji razvoj. Liszt, međutim, u svojim djelima nagovještava tolike nove mogućnosti koje sam ne iscrpljuje do kraja, čime daje nesporodivo snažnije impulse nego Wagner. Evo nekoliko primjera. Prvo, još relativno sublimna kompozicija Richarda Straussa varijacijom spasi na Brahmsa, ali bez njegova idejnog bogatstva, dok do novog zamaha u njegova stvaralaštva dolazi tek kad pod Wagnerovim utjecajem, ali osobito onome Franza Liszta, počine pisati simfonijske pjesme. Nadalje, fragment se sredstvo može uočiti između nekkih Lisztovih skladbi, poput *Andra de polbrama* i *Harmonies poétiques et religieuses* i stvaralstva dvojice isakralnih francuskih skladatelja, Debussyja i Ravela. Uvjerem sam da bez *Jesu d'ou à la Villa d'Este* nekih skladbe te dvojice Francuza ne bi bilo moguće ni zamisliti. Da ne govorim o brojnim novim mađarskim skladbama u kojima se tako nepogrešno čuje Lisztovo nasljeđe. Ima, međutim, jedan skladatelj koji se od svih na najmanje osjeća Lisztovim pravičnom – Ferruccio Busoni, najgornji promicatelj i posrednik Lisztova nasljedja i najznatiji meda sjebljenicima Lisztovog tradicije.

Odlocak iz tekstva "Lisztova muzika i današnja publika" i "Lisztovski problemi" iz knjige: *Béla Bartók, Musiksprachen, Aufsätze und Vorträge Jeczi glazbe, Napis i predavanja*, Reclam, Leipzig 1972.

Tekstove u *HaGeZe*-u najčešće pišu članovi uredništva. Međutim, imali smo i mnogo suradnika. Primjerice, o projektu Društvenog orkestra *Muzika iz Algarottijeve zbirke* pisala je Vjera Katalinić, a o skladateljskoj večeri malo poznatoga glazbenika Dragutina Turanyia Zdenka Kapko-Foretić. Od samog početka izlaženja tekstovi u *HaGeZe*-u, bez obzira na opseg, bili su zapaženi i od struke: niz tekstova uvršten je u bibliografiju članaka o glazbi što se objavljuje u časopisu *Arti musices* (npr. Rozina Palić-Jelavić: *O duhovnim skladbama Ferde Livadića*), nekoliko je ušlo i u svjetsku glazbenu bibliografiju RILM (*Répertoire International de Littérature Musicale*, npr. tekstovi studenata muzikologije o sređivanju zbirki programa iz arhiva HGZ-a). Neki su postali često korištena literatura za svoju temu, tako tekst Gige Gračan o zagrebačkom klubu "Kvak", napisan 2002. u povodu izvedbe kvakačke šaljive operete *Otelo ili mletački crnac iz Venecije*. Nedavno je broj posvećen jubileju Franza Liszta postao lektira za natjecanje učenika glazbenih škola. Eseji Marcela Bačića (npr. *Bachovi alegorijski koncerti*) skrasili su se u *HaGeZe*-u na putu između radijskog etera (ciklus emisija na Trećem programu Hrvatskog radija) i njegove knjige *Carmina figurata, likovno čitanje muzike* (Zagreb, 2004).

Za naš list intervju je dao pijanist Steven Kovacevich, donijeli smo ulomke s Kluba HGZ-a na kojem je gost bio stručnjak za baroknu glazbu Philip Pickett, o glazbi i glazbenicima za nas su pisali Zvonimir Berković, Mladen Tarbuk, Marija Bergamo i mnogi drugi. Dakako da smo preuzimali i postojeće tekstove, od onih najstarijih o HGZ-u (Franjo Kuhač: *Rieč o našem zavodu*, 1876), preko, primjerice, teksta što ga je napisao Franz Marc, jedan od priređivača *Plavog jahača* (uz Kandinskog), do aktualnih kritika i osvrta na HGZ-ovu koncertnu i izdavačku djelatnost. Pratili smo i glazbeni svijet oko nas, natjecanja i festivale, pisali o novim knjigama o glazbi. Tijekom "Verdijeve" godine (2001) donijeli smo niz zanimljivosti u feljtonu s naslovom *Verdi i Zagreb*.

HaGeZe služi svojoj svrsi ponajviše kada članovima donosi vijesti iz života Društva: izvještaje sa skupština, najave HGZ-ovih događanja (koncerti, klubovi, radionice, Dan HGZ-a itd.), planove za novu sezonu. Na početku smo objavili popis svih članova (tijekom 1998) i nastavili s imenima novih članova. Time smo željeli biti pravo društveno glasilo, poručujući i široj javnosti da smo drušvo ljubitelja glazbe.

Još od osnutka, prije 185 godina, zaštitnica našeg Društva je Sveta Cecilija, inače zaštitnica glazbe. Više puta smo je se sjetili uz njezin blagdan, 22. studenog, tražeći gdje se nalazi njezin lik u Zagrebu ili objašnjenjem paradoksa da se svetica – začudo – klonila glazbe “kako bi samo u dubini svojeg čistog srca mogla ‘pjevati’ dragome Bogu.”

Kao što je većina likovnog materijala dolazila iz HGZ-ovog arhiva i knjižnice, tako je i obilje tema u HaGeZe-u imalo isto podrijetlo. Tijekom triju godišta predstavili smo ostavštine u našem arhivu, te upoznavali čitateljstvo s novim donacijama. Jedna je fotografija (bračni par Strozzi-Pečić sa Stravinskim), pronađena u ostavštini Maje Strozzi, objavljena prvo na naslovnici glasila, a nedugo potom, višestruko uvećana, krasila je prostoriju na izložbi *Ekspresionizam u Hrvatskoj*.

Nerijetko su teme iz arhiva proizvele zanimljive muzikološke rasprave, u kojima smo dali riječ i drugima (npr. rasprava oko zagonetnog rukopisa koji je nabavio bečki Musikverein, smatrajući da je možda riječ o nepoznatoj simfoniji mladoga Mozarta, dok je rukopis iz zbirke Udina-Algarotti ukazivao da je to djelo malo poznatog skladatelja Westermayera (s tog rukopisa potječe onaj vodeni žig!).

Pisali smo i o – ljudima. Gostima u HGZ-u, promjenama u našem malobrojnom osoblju, onima koji su otišli zauvijek, a zadužili su HGZ.

Istraživačko-izdavački projekt *Sabrana djela Blagoja Berse*, koji zaokuplja HGZ-ovce već četvrtu godinu, potaknut je donacijom Bersine ostavštine HGZ-u 1999. godine (vidi ulomak Bersina autografa na naslovnici ovog broja). Knjigu *Dnevnik i Uspomene* najavljivali smo odabranim ulomcima iz Bersinog dnevnika, a *Korespondenciju* objavivši čestitku koju je prije 100 godina Bersi poslao njegov učitelj Ivan Zajc. Donosili smo najave koncerata i podatke o notnim izdanjima realiziranima u okviru projekta. Budući da projekt ide dalje, očekujte nove nastavke *Bersiane*.

Dakako da je uvijek zahvalna tema bila i sama naša zgrada, stari i novi nacrti njezine fasade, podija i sl. Nakon jednog redovitoga generalnog čišćenja sakupljeno je bilo tri kilograma starih žvakačih guma zalijepljenih na stolicima u velikoj dvorani, što nas je ponukalo da objavimo *Disciplinarni red* za učenike HGZ-ove glazbene škole iz 1892. godine.

Kao pravo glasilo udruge sa stavom, HaGeZe je iskoristio svoj glas da upozori na promjene koje su se počele događati u blizini Gundulićeve 6. Naslovi tih tekstova govore sami za sebe: *Ulica Ivana Gundulića od Gundulić Strasse do Highway Gundulic* (Krešimir Ivaniš, 2008), *HGZ u Varšavskom paktu* (Snješka Knežević, 2010), *Jedna po jedna... Rekvijem za knjižaru u Ilici br. 30* (Tonko Maroević, 2011). Apeli nisu pomogli: sudbina Varšavske ulice i nestajanje legendarne knjižare Kugli svima su poznati.

U doba gašenja mnogo starije i poznatije hrvatske periodike, mi još ustrajemo na “papiru” (premda nas možete čitati i na www.hgz.hr), u nakladi od 1.000 primjeraka. Za naše članove, publiku i sve koji žele kroz riječ i sliku biti u dodiru s Društvom koje ne odustaje od njegovanja ljubavi prema muzici.

Nada Bezić

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
10000 Zagreb, Gundulićeva 6
TAJNIŠTVO: 48 30 833, fax: 48 30 701
hgz@hgz.t-com.hr
KNJIŽNICA: 48 30 824
hgz.knjiznica@hgz.t-com.hr
ponedjeljak, sri. i pet. 11–14, sri. 16–20 sati
BLAGAJNA: 48 30 822
ponedjeljak–petak 10–13 i 19–20 sati
i jedan sat prije početka koncerta

VELIKA DVORANA HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA

KONCERTNA SEZONA
CLXXXV (2011/2012)

LIPANJ

www.hgz.hr
hgz.info@hgz.t-com.hr

UREDNIŠTVO:

Eva Sedak
Nada Bezić

ZA IZDAVAČA:

Marcel Bačić

petak, 1. VI. u 20 sati

Glazbena škola Vatroslava Lisinskog
Koncert učenika GŠ Vatroslava Lisinskog u povodu smrtnog dana Vatroslava Lisinskog

utorak, 5. VI. u 20 sati

Vokalni ansambl „Grič“
Dirigent: Goran Jerković
Valinger, Vilhar, Novak, J. Gotovac, Grečaninov, Eisenhuth, Zajc, Prejac

subota, 9. VI. u 20 sati

MJEŠOVITI PJEVAČKI ZBOR "EMIL COSSETTO"
Četvrti međunarodni glazbeni memorijal "Emil Cossetto"
Mješoviti pjevački zbor "Lira" (Zagreb),
Tamburaški orkestar "Gaj" (Zagreb),
Mešani pevski zbor "Cluster" (Slovenija),
Mješoviti pjevački zbor "Emil Cossetto" (Zagreb)
Dirigenti: Robert Homen, Blaž Rojko, Krešimir Račić, Josip degl' Ivellio

srijeda, 13. VI. u 20 sati

GUĐAČKI KVARTET RUCNER
Četiri godišnja doba / Ljeto
Pod pokroviteljstvom veleposlanstva NR Kine
Gosti:
Zhibay Zhang, *fagot* (Kina); Ana Rucner, *violončelo*; Darko Petrinjak, *gitar*;
Društveni orkestar Hrvatskoga glazbenog zavoda, dirigent: Zoran Juranić
Magdić, Vivaldi, Dvořák

četvrtak, 14. VI. u 20 sati

KRIŽEVAČKA EPARHIJA
Koncert povodom 400. obljetnice crkvenoga zajedništva u Hrvatskoj i osnivanja Marčanske grkokatoličke biskupije
Ćirilo-Methodov kor (Zagreb), dirigentica: Darjana Blaće Šojat; Katedralni mješoviti zbor (Križevci), dirigent: Ozren Bogdanović

utorak, 19. VI. u 20 sati

ROTARY CLUB SISAK

Završni koncert

Karlo Ivančić, klavir
Liszt, Schubert, Chopin, Schumann

srijeda, 20. VI. u 20 sati

ZAGREBAČKI ORKESTAR MLADIH
Zauvijek ostati mlad
Ena Ovčina, *klavir*; Filip Merčep, *marimba*
Dirigent: Igor Tatarević
Palanović, Marohnić

Prodaja pretplata za sezonu 2012./2013.

u Hrvatskom glazbenom zavodu

tijekom lipnja, od 10 do 13 sati:

HRVATSKI BAROKNI ANSAMBL

VIRTUOSO

ZAGREBAČKI KVARTET

ZAGREBAČKI SOLISTI

U listopadu počinje prodaja pretplata za cikluse:

PIANO FORTISSIMO & GUITARRA VIVA.